

MALTA

**QORTI ĊIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMĦALLEF
JOSEPH R. MICALLEF**

Seduta tas-6 ta' Novembru, 2003

Ċitazzjoni Numru. 462/2001/1

VALFRACHT RORO LINE LIMITED

VS

K.D. COMMERCIALS LIMITED

Il-Qorti:

Rat l-Att taċ-Ċitazzjoni mressaq fis-27 ta' Marzu, 2001, li bih il-kumpannija attrici ippremettiet:

Illi s-soċjeta' konvenuta għandha tagħti lis-soċjeta' attrici is-somma ta' elf, ħames mija u erbgħa u sittin lira maltin u ħamsa u tletin ċenteżmu (Lm1564.35c) import ta' noll għall-garr ta' merkanzija mill-Port ta' Tilbury, l-Ingilterra għall-port ta' Malta fuq il-vapur Moon Admiral li wasal Malta fl-14 t'April, 2000, skond il-Bill of Lading (Dok. B) u l-Freight Invoice (Dok. C), flimkien mal-imgħax legali mill-wasla tal-vapur, liema dejn hu ċert, likwidu u skadut;

Illi fil-fehma tas-soċjeta' attriċi s-soċjeta' konvenuta m'għandhiex eċċezzjonijiet x'tagħti kontra t-talba għall-ħlas tal-ammont mitlub u għalhekk hu l-każ li din il-Qorti tiddeċiedi skond it-talba bid-dispensa mis-smiegħ, tal-kawża għat-tenur tal-Art. 167 tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta;

Illi interpellata għall-ħlas, is-soċjeta' konvenuta baqgħet inadempjenti;

Għaldaqstant is-soċjeta' attriċi talbet lil din l-Onorabbli Qorti għaliex m'għandhiex għar-raġunijiet premissi:

1. Tiddeċiedi skond it-talba bid-dispensa mis-smiegħ tal-kawża għat-tenur tal-art. 167 tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta; u

2. Tikkudanna lis-soċjeta' konvenuta li tħallas lis-soċjeta' attriċi s-somma ta' elf, ħames mija u erbgħa u sittin lira maltin u ħamsa u tletin ċenteżmu (Lm1564.35c) flimkien mal-imgħax legali mill-14 t'April, 2000, import ta' noll għall-ġarr ta' merkanzija fuq il-vapur Moon Admiral li wasal Malta fl-14 t'April, 2000, Tilbury, Ingilterra għall-Malta kif fuq intqal;

Bl-ispejjeż - kompriżi Lm5.75c tal-ittra legali tal-15 ta' Marzu, 2001, kontra s-soċjeta' konvenuta, li tibqa' ngunta minn issa stess għas-subizzjoni;

Rat id-Dikjarazzjoni maħlufa u n-Nota tax-Xieħda tal-kumpannija attriċi, flimkien mal-affidavit u ż-żewġ (2) dokumenti mehmużin magħha;

Rat id-Degriet tagħha (diversament presjeduta) mogħti waqt is-smiegħ tat-23 t'April, 2001, li bih tat lill-kumpannija mħarrka żmien biex tressaq Nota tal-Eċċezzjonijiet;

Rat in-Nota mressqa fl-14 ta' Mejju, 2001, li biha l-kumpannija mħarrka eċċepiet:

1. Illi fl-ewwel lok is-soċjeta' eċċepjenti qatt ma kellha l-ebda relazzjoni ġuridika mas-soċjeta' attriċi, u kwalunkwe negozjati dejjem saru ma' Valletta Freight Services Ltd, f'isimha proprju;

2. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost l-ammont mitlub ma huwiex dovut stante illi s-servizz res mis-soċjeta' attriċi, kien wieħed ħażin u monk tant illi l-merkanzija waslet Malta b'ħafna ħsara liema ħsara ġrat tort u ħtija tan-negligenza da parti tas-soċjeta' attriċi jew aġenti tagħha;

3. Illi mingħajr preġudizzju għal premess, fil-fatt hija s-soċjeta' attriċi illi għandha tħallas lis-soċjeta' konvenuta, d-danni sofferti minnha minħabba din il-ħsara subita. Dawn id-danni jeċċedu bil-bosta is-somma pretiża f'din il-kawża, u għalhekk għandha tezisti tpaċija ma' l-ammont pretiż. Is-soċjeta' konvenuta ġia intavolat kawża (Ċitaz. 427/01 KD Commercials Ltd vs Valletta Freight Servces Ltd et.) għal-likwidazzjoni ta' dawn id-danni;

4. Illi barra minn hekk il-freight invoice ma hijiex iffirmata;

5. Illi għalhekk it-talbiet attriċi huma infondati fid-dritt u fil-fatt;

Salvi eċċezzjonijiet ulterjuri fid-dritt u fil-fatt;

Rat id-Dikjarazzjoni maħlufa u n-Nota tax-Xieħda tal-kumpannija mħarrka;

Semgħet ix-xhieda tal-partijiet, magħduda dik bil-mezz tal-affidavit, dwar l-ewwel eċċezzjoni tal-kumpannija mħarrka;

Rat il-verbal tas-smiġħ tad-19 ta' Ġunju, 2003, li matulu l-partijiet talbu li jitressqu atti ta' kawża oħra u prova dokumentali bħala prova, liema provi sallum il-partijiet baqgħu ma ressqux;

Kopja Informali ta' Sentenza

Semgħet it-trattazzjoni tal-avukati tal-partijiet dwar l-ewwel eċċezzjoni;

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Rat id-Degriet tagħha tad-19 ta' Ġunju, 2003, li bih ħalliet il-kawża għal-lum għas-sentenza dwar l-ewwel eċċezzjoni preliminari;

Ikkunsidrat:

Illi din hija azzjoni għall-ħlas ta' noll. Il-kumpannija attriċi ġarret merkanzija (vettura) mir-Renju Unit għal Malta u qegħda titlob lill-kumpannija mħarrka tħallasha d-drittijiet dovuti lilha għall-imsemmi ġarr;

Illi għal din l-azzjoni, il-kumpannija mħarrka laqgħet billi ċaħdet li hija qatt kellha x'taqsam mal-kumpannija attriċi. Tgħid ukoll li s-servizz mogħti mill-kumpannija attriċi kien ħażin u monk, u għalhekk ma jistħoqqilha l-ebda ħlas;

Illi din is-sentenza tittratta dwar l-ewwel eċċezzjoni;

Illi l-kumpannija mħarrka tgħid li hija qatt ma innegozjat mal-kumpannija attriċi imma ma' kumpannija oħra li jisimha Valletta Freight Services Limited. Biex issaħħaħ dan l-argument, hija ressqet dokumenti¹ li juru li l-ħlas tan-noll u l-fatturi marbutin mal-ġarr tal-vettura ntbagħtu lill-istess kumpannija mħarrka minn jew f'isem il-kumpannija Valletta Freight Services Limited u mhux mill-kumpannija attriċi. B'żieda ma' dan, huwa jisħaq li qatt ma kien jaf bil-kumpannija attriċi u li dejjem kellu x'jaqsam mal-kumpannija l-oħra kemm kien ilu jqabbd lil min iġorrlu l-merkanzija għal Malta. Saħsansitra meta kienet tasal f'Malta l-merkanzija tiegħu, kienet il-kumpannija Valletta Freight Services Limited li kienet tgħaddilu d-dokument

---

¹ Dokti "A", "B" u "Ċ", f'paġġ. 37-9 tal-proċess

meħtieġ (id-*delivery note*) biex ikun jista' jirrilaxxa l-istess merkanzija;

Illi, min-naħa l-oħra, l-kumpannija attriċi twarrab dawn l-argumenti billi tgħid li bejnha u l-kumpannija Valletta Freight Services Limited hemm rabta ta' prinċipal u aġent. Mhux hekk biss, imma l-kumpannija mħarrka (senjatament ir-rappreżentant tagħha Anthony Borġ) ma setgħetx tinjora li l-polza ta' kariku li nħarget għall-ġarr tal-merkanzija partikolari kienet polza maħruġa mill-kumpannija attriċi u li l-istess rappreżentant kien kemm-il darba tela' personalment ir-Renju Unit biex jara b'għajnejh il-merkanzija hi u titgħabba fuq il-bastimenti tagħha. Fl-aħħarnett, tgħid li l-Valletta Freight Services Limited m'għandhiex bastimenti tagħha;

Illi l-istħarriġ ta' l-eċċezzjoni taħt eżami jeħtieġ kemm konsiderazzjonijiet dwar fatti li joħorġu mill-kawża u kif ukoll osservazzjoni ta' għamla legali;

Illi dwar il-fatti, jirriżulta li kemm il-kumpannija attriċi u kif ukoll Valletta Freight Services Limited huma kumpanniji reġistrati f'Malta u għandhom it-tnejn l-istess sede. Tal-ewwel tfisser lilha nnifisha bħala "*liner operators, carriers, charterers & ship brokers*", filwaqt li tat-tieni turi lilha nnifisha bħala "*shipbrokers, shipping & insurance agents, international freight contractors*". Jidher li l-istess persuni huma l-uffiċjali taż-żewġ kumpanniji². Naturalment, iż-żewġ kumpanniji għandhom personalita' ġuridika separata u distinta. Jirriżulta wkoll³ li l-kumpannija mħarrka, fil-persuna ta' Anthony Borġ, kienet ilha tinqeda bis-servizzi ta' din l-organizzazzjoni għall-ġarr ta' merkanzija għal ċertu tul ta' żmien. It-talbiet għal ħlas ta' nollijiet kienet issir lill-kumpannija mħarrka mill-kumpannija Valletta Freight Services Limited. Anthony Borġ jiddikjara li kien għal ċertu għadd ta' snin imur jinnegozja fl-uffiċċini fil-Marsa tal-kumpannija Valletta Freight Services u mar-rappreżentanti tagħha, u li qatt ma ssemmiet miegħu l-kumpannija attriċi⁴. Lanqas qatt innegozja magħha;

² Xhieda ta' David Jones 12.3.2003, f'paġ. 80-1 tal-proċess

³ Ara xhieda ta' Mario Tellus 28.5.2001, f'paġ. 26 tal-proċess

⁴ Affidavit ta' Anthony Borġ, f'paġ. 35 tal-proċess

Illi irriżulta wkoll li l-fatturi għall-ħlas tan-noll mertu ta' din il-kawża nħarġu mill-kumpannija Valletta Freight Services Limited, bħazma wkoll f'isem dik il-kumpannija ntbagħtet l-ittra interpellatorja tal-15 ta' Marzu, 2001. Fl-ebda wieħed mill-imsemmija dokumenti ma huwa indikat li Valletta Freight Services kienet taġixxi bħala aġent tal-kumpannija attriċi⁵. Anthony Borġ kien jinneozja u jżomm kuntatti ma' Victor Vella⁶ li fisser il-kariga tiegħu bħala "*commercial director*" tal-kumpannija attriċi⁷. F'xi każijiet Anthony Borġ ġieli laqa' għandu l-polza ta' kariku li bis-saħħa tagħha kienet tingarr il-merkanzija li kienet iġġib f'Malta l-kumpannija mħarrka⁸;

Illi mill-ġabra ta' dawn il-fatti, u wara li qieset sewwa l-verżjonijiet taż-żewġ naħat, il-Qorti tasal biex tgħid li dawn ma jeskludux għal kollox li r-rappreżentant tal-kumpannija mħarrka ma kienx konsapevoli kemm bl-eżistenza tal-kumpannija attriċi u kif ukoll bis-sehem jew interess tagħha fil-ġarr tal-merkanzija tal-kumpannija tiegħu. Huwa minnu li l-arranġament intern bejn iż-żewġ kumpanniji huwa xi ħaġa li t-terza persuna mhux neċessarjament tiġi mgħarrfa biha. Iżda sewwasew minħabba r-rabta ta' tul ta' żmien li l-kumpannija mħarrka kienet żammet fl-arranġamenti li kienu jsiru biex tingarr il-merkanzija tagħha mal-linja merkantili mmexxija mill-kumpannija attriċi, il-Qorti ssibha iebes biex taċċetta li l-kumpannija mħarrka ma kienet taf qatt li kienet daħlet f'rabta kuntrattwali mal-kumpannija attriċi. Il-frażi "*Prattikament jien inħalli kollox f'idejhom*" magħmula minn Borġ fl-affidavit tiegħu tagħti 'l wieħed x'jifhem li sakemm l-affarijiet imxew mingħajr intoppi, lanqas kien jinteressah min kien tassew il-kontroparti tal-kuntrattazzjonijiet li kienu saru;

Illi l-Qorti hija tal-fehma sħiħa li biex tirnexxi l-eċċezzjoni, huwa meħtieġ jintwera b'mod ċar u mhux biss fuq bażi ta' koŋgettura li l-persuna li kienet tinnegozja ma' Anthony

⁵ Ara xhieda ta' Victor Vella 4.3.2002, f'paġ. 57 tal-proċess

⁶ Xhieda tiegħu 4.3.2002, f'paġ. 62 tal-proċess

⁷ Xhieda ta' Victor Vella, 4.3.2002, f'paġ. 41 tal-proċess

⁸ Xhieda ta' Anthony Borġ, f'paġ. 66 tal-proċess

Borġ (jekk dejjem kienet l-istess persuna) kienet qegħda tinneozja mhux f'isem il-kumpannija attriċi. Il-kumpannija m'harrka tgħid li kien ma' kumpannija oħra u mhux mal-kumpannija attriċi li kienet tinneozja. Imma ntwera li l-persuna li magħha Anthony Borġ kien l-iżjed jinneozja (Victor Vella) kien uffiċjal (ukoll ?) tal-kumpannija attriċi stess. Minhabba f'hekk, il-Qorti ma tistax tasal għall-fehma univoka li l-kumpannija attriċi, ukoll fil-għarfien tal-istess Borġ, ma kinitx il-kumpannija li magħha jew f'isimha kienu jsiru n-negozjati bejn il-partijiet;

Illi għal dak li jirrigwarda l-aspetti legali mnissla mir-rabta ġuridika, jibda biex jingħad li n-noll huwa bil-liġi meqjus bħala l-korrispettiv għat-trasport ta' merkanzija li huwa dovut lill-armatur jew lin-noleġġant tal-bastiment li jkun, u l-jedd ta' azzjoni għall-ġbir jew għall-ħlas tal-istess noll jispetta lill-istess armatur jew noleġġant⁹. F'din il-kawża ntwera li l-kumpannija attriċi (permezz tal-aġent tagħha Jaymar Freight Services limited tar-Renju Unit) jirriżulta¹⁰ li kienet l-armatriċi tal-bastiment li fuqu tgħabbiet il-vettura miġjuba Malta mill-kumpannija m'harrka. Kif ingħad fil-bidu wkoll, l-azzjoni hija waħda għall-ħlas ta' noll;

Illi l-interess tal-kumpannija attriċi li tressaq hi u f'isimha l-azzjoni tal-għamla preżenti huwa element li jfixkel is-suċċess tal-eċċezzjoni taħt eżami. Kienet tkun haġa għal kollox differenti għall-eżitu tal-eċċezzjoni kieku l-kumpannija attriċi ma kellhiex l-interess ġuridiku li tmexxi l-azzjoni li bdiet, fis-sens li tkun qegħda tfittex lill-kumpannija m'harrka fuq pretensjoni li kienet persuna oħra titolari għaliha. F'dak il-każ, kien ikun tassew misthoqq għall-kumpannija m'harrka li tgħid li m'għandhiex rabta ġuridika mal-kumpannija attriċi¹¹. Imma f'dan il-każ, l-eċċezzjoni taħt eżami qegħda tinbena fuq parametri oħrajn, jiġifieri li l-kumpannija m'harrka qatt ma ikkuntrattat mal-kumpannija attriċi u mhux li l-kumpannija attriċi m'għandhiex il-*locus standi* li tressaq l-azzjoni;

⁹ Ara, per eżempju, P.A. PS 31.1.2003 fil-kawża fl-ismijiet *Alexis Vella et noe vs David Jones et noe*

¹⁰ Ara Dok "B", f'pag. 15 tal-proċess

¹¹ Ara, per eżempju, Kumm. JDC 10.10.1990 fil-kawża fl-ismijiet *Ray Micallef noe et vs Mark Anastasi noe et* (mhix pubblikata) u Kumm. JDC 14.10.1991 fil-kawża fl-ismijiet *Dr Gino Camilleri noe vs Albert Mizzi et noe et* (mhix pubblikata) u l-għadd ta' sentenzi msemmijin fihom

Illi, fit-tielet lok, kif sewwa issottomettiet l-abbli difensur tal-kumpannija attriċi, ir-rabta ġuridika li tnissel il-jedd għall-ħlas tan-noll tinsab fil-polza ta' kariku. Dik il-polza (li l-kumpannija mħarrka tgħid - u jista' jkun minnu - li qatt ma ngħatat f'idejha) hija s-sies legali u kuntrattwali li bis-saħħa tiegħu seħħ il-ġarr lejn Malta tal-vettura importata mill-kumpannija mħarrka. Dan huwa fatt li jirriżulta, huwa fatt li l-kumpannija mħarrka ma ikkontestatx, u huwa fatt fundamentali li din il-Qorti ma tistax twarrab bla raġuni tajba;

Illi, fl-aħħarnett, jekk wieħed kellu jaċċetta wkoll (u għandu jingħad li ma saret l-ebda kontestazzjoni rilevanti min-naħa tal-kumpannija mħarrka dwar dan) li l-kumpannija Valletta Freight Services Limited hija aġenta f'Malta tal-kumpannija attriċi, kien ikun ta' xkiel għaliha li li tiftaħ din il-kawża f'dik il-vesti mingħajr ma tkun qegħda tmur kontra dak li trid il-liġi fl-artikolu 1866 tal-Kodiċi Ċivili, ladarba l-kumpannija attriċi tinsab f'Malta;

Għalhekk, magħdudin il-kostatazzjonijiet fattwali ma' dawk ta' bixra legali, il-Qorti tasal għall-fehma li l-kumpannija mħarrka ma waslitx biex turi li l-eċċezzjoni mqanqla minnha għandha mis-sewwa;

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qegħda tiddeċiedi billi:

Tiċħad l-ewwel eċċezzjoni tal-kumpannija mħarrka bħala mhix mistħoqqa fil-fatt u fid-dritt, bl-ispejjeż kontra tagħha; u

Tordna li s-smiġħ tal-kawża jitkompla bil-ġbir tal-provi fil-mertu.

Moqrija

Kopja Informali ta' Sentenza

< Sentenza In Parte >

-----TMIEM-----